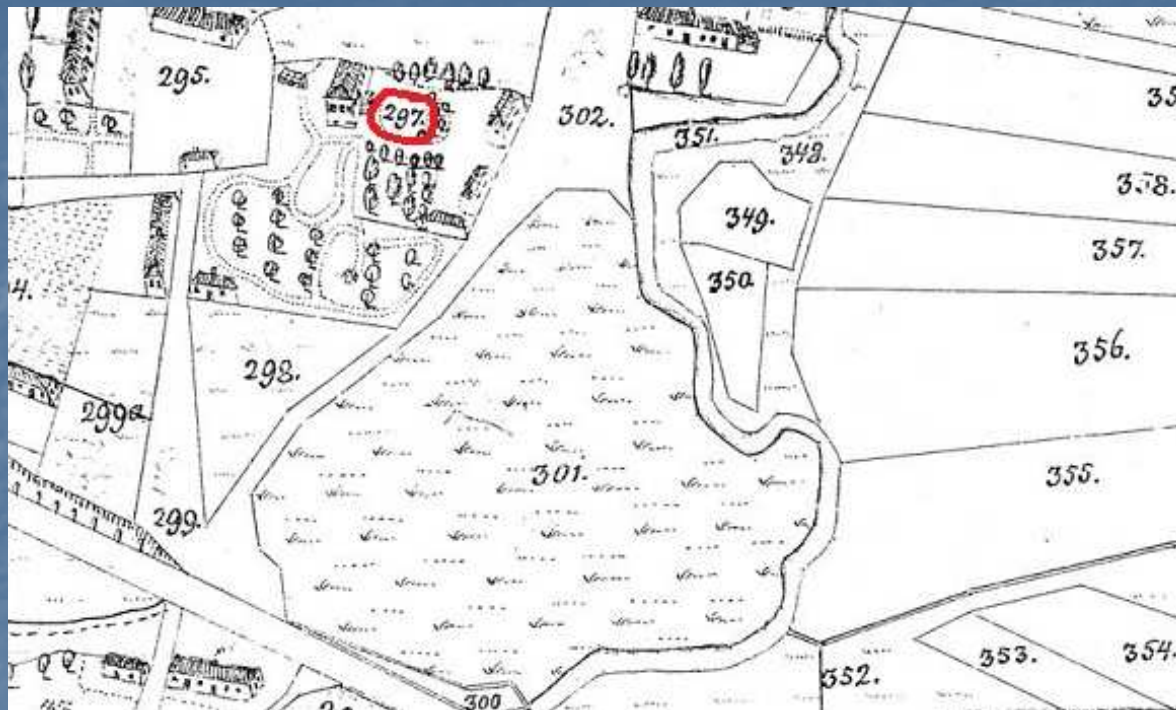

IPLYI ARNOLD

1823 - 1886

Ipolyi Arnold 1823.
október 20-án
született a Hont
megyei Disznós
településen.
Édesapja, Stummer
Ferenc vármegyei
tisztségviselő,
édesanyja
Szmrecsányi
Arzénia,
az egyik legősibb
felvidéki család
sarja volt.

Disznópuszta Fabriczius Ferenc 1857-es
komaszálási térképén

**Ipolyi gyermekéveit Ipolykeszin élte át, s szülei
egykori kúriája, erősen átalakított formában ugyan,
még ma is áll a faluban**

A templom falán emléktábla
őrzi a tudós püspök emlékét,
melynek szövege a következő:

**„Itt eme hely növelé
Ipolyit kora zsenge
szakában**

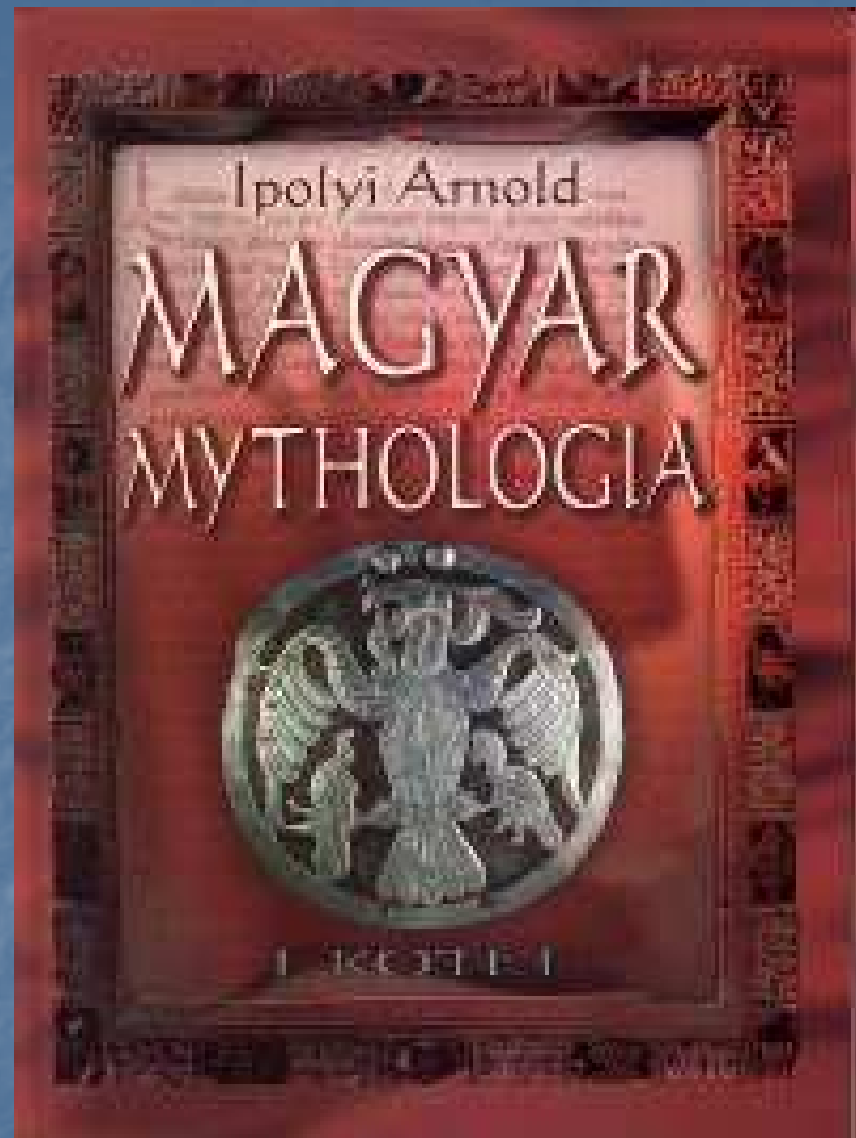
**Míg lőn egyháznak,
honnak örökre dísze
Művészet, tudomány
gyászt öltve siratja
kimultát**

**S nagy neve emlékét őrzi
míg él a magyar”.**

Ipolyi oly gyorsan haladt a tanulásban, hogy alig múlt 12 éves, mikor a gimnáziumot sikerrel befejezte. Magánvizsgát a lévai, selmecbányai és korponai piarista gimnáziumokban tett. Ez után került a pozsonyi kieszemináriumba, az Emericanumba, két évig hallgatója volt a nagyszombati érseki líceumnak, majd teológiára a bécsi Pázmáneumba küldték. 21 évesen végzett a teológiával, majd 3 évet várnia kellett a papszenteléssel, a kánoni korig.

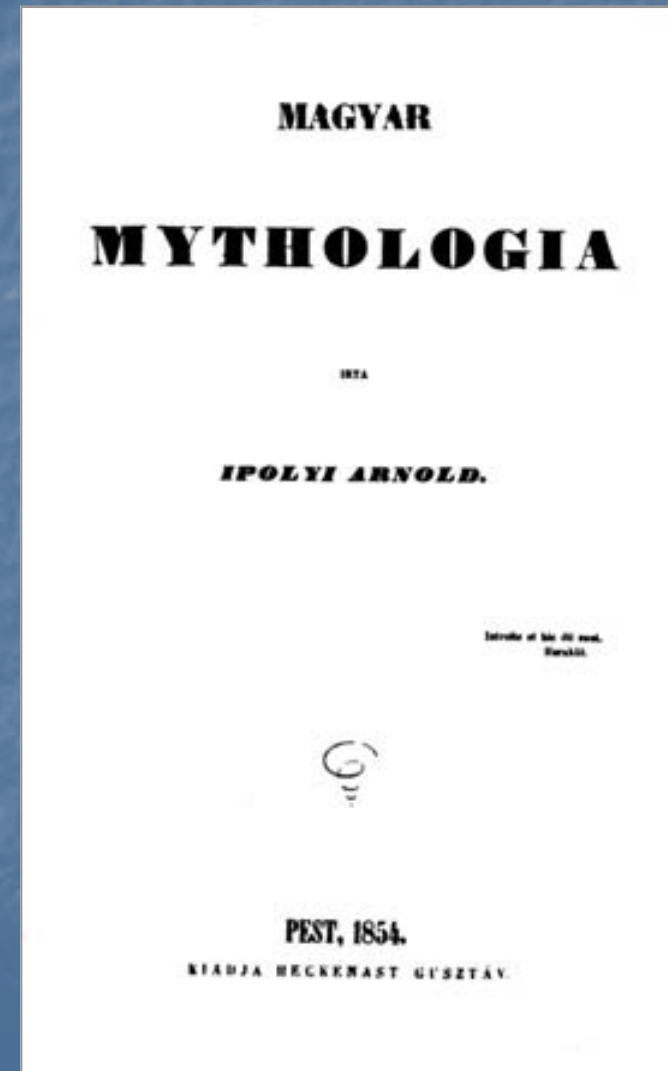
Ipolyi papi pályáját a felvidéki Szentpéteren kezdte, majd több mint egy évtizedig Zohoron volt plébános. Zohori plébánosként fejezte be fő művét, az 1854-ben megjelent

Magyar Mythológiát.

Méltatói és bírálói egyaránt elismerték, hogy ez a könyv volt szellemi kultúránk első elemző összefoglalása... a hitvilágot, mint összefüggő rendszert vizsgálta.

A gyűjtésben segítségére volt többek között barátja és volt diáktársa, az ipolynyéki születésű Pajor István, aki hét ipolynyéki és három kiscsalomjai mesét, ezenkívül jelentős hiedelemanyagot küldött Ipolyinak.

Részlet a Magyar Mythológiából:

***

**„Ipoly-keszi és Balog között
Hontban, egy domb alatti mocsáros
vízállás neve Verbőci tava, Pálgyi
János földműves beszéli felőle,
hogy ott éjszakánként Verbőci tüzes
szakállal, tüzes szekéren
szekerezik.”**

Részlet a Magyar Mythológiából:

***

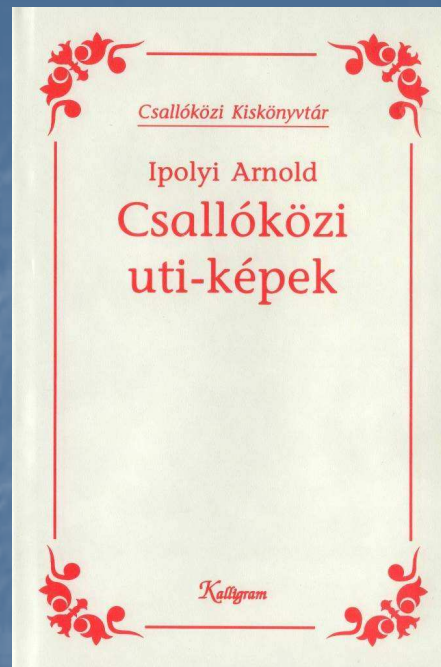
„Hontban Ipolykeszinél s Balog helység szőlőji közt cifra asszony nevű kísértet jár, igen szépen énekel s gyönyörűen öltözött, látására és hallására elámul az ember.”

Részlet a Magyar Mythológiából:

„Ipoly-Szécsénkén az erdőség közti Medvekúthoz jár a nép fájós szemű gyermekeivel. Ily állatoktól nevezett nyom v. törés, medve nyom, szarvas törése, források, még azon különös erővel is birnak mondáink szerint, hogy a belőlök ivó embert olyan állattá képes változtatni a minő állatnyomból iszik.”

Barátjával, Csaplár Benedekkel beutazta a Csallóközt, s ennek eredményeként született a Csallóközi uti-képek c. írás

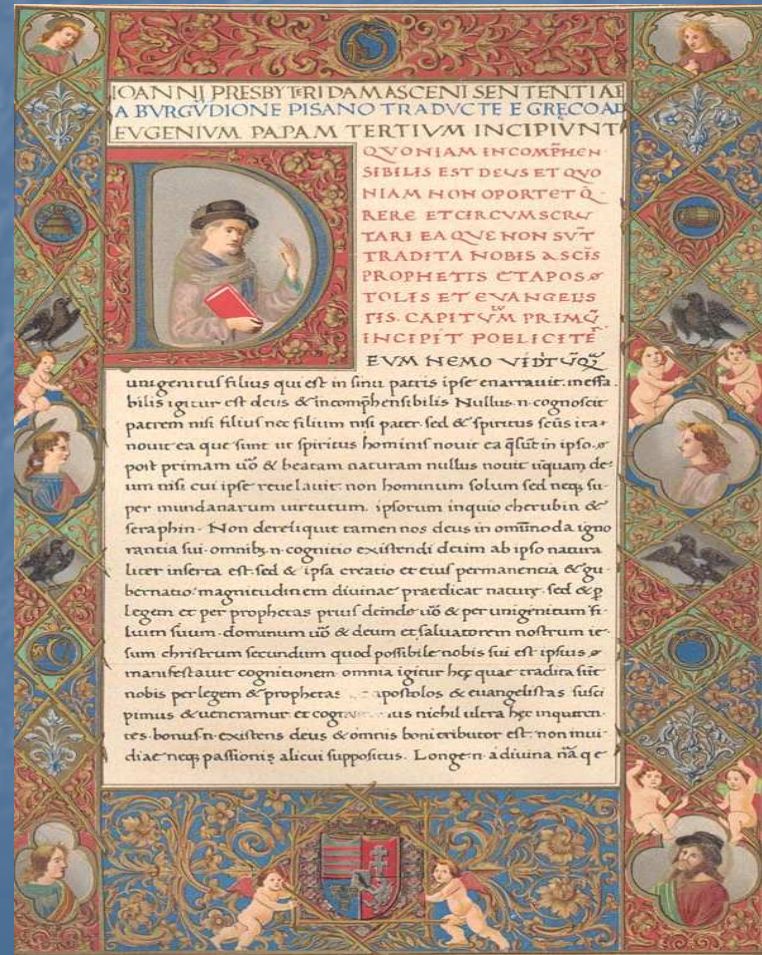
A Csallóköz műemlékei c. munkája eredetileg az Archeológiai Közlemények első köteteként jelent meg 1859-ben. Ipolyi ekkor a pozsonyi terület egyházi műemlékeinek konzervátoraként községről községre, műemlékről műemlékre haladt, s minden régi épületet gondosan, a művészettörténeti ismeretek akkori világszínvonalán írt le.

- Zohor után egy évtizeden át volt törökszentmiklósi plébános, egri kanonok és a pesti központi teológiai szeminárium rektora
- **Törökszentmiklóson töltött évei alatt százötven tudományos címszót írt az Egyetemes Magyar Enciklopédiába**

Ipolyi Arnold 1999-től a törökszentmiklósi könyvtár névadója. Tiszteletére az intézmény folyosóján emléktábla található, amelyre Kő Pál Kossuth-díjas szobrászművész készített plakettet.

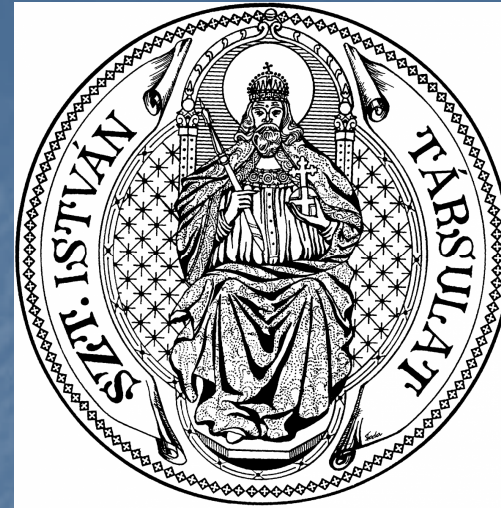
1862-ben konstantinápolyi tanulmányútja során számos corvinát fedezett fel Kubinyi Ferencsel és Henszlmann Imrével együtt

**1869-ben a pesti
központi
papnövelde
kormányzója
lett, s a
fővárosba tette
át lakását**

Ugyanazon évben a Szent István Társulat alelnökévé választotta. Ugyanekkor megkezdte a műkincsek gyűjtését, s rövid idő alatt régi festményekből jelentékeny gyűjteményt létesített, melynek legbecsesebb részét az országos képtárnak ajánlotta föl.

A Magyar Történelmi Társulat megalakításában nagy része volt, és annak kezdettől fogva egyik elnöke volt.

A Felvidékre 1872-ben tért vissza besztercebányai püspökként

A püspöki rezidencia a besztercebányai püspökség alapítása után, 1776-ban épült barokk stílusban. Ebben az épületben működött Ipolyi Arnold püspök 1872–1886 között.

Ipolyi püspöki jelmondata:

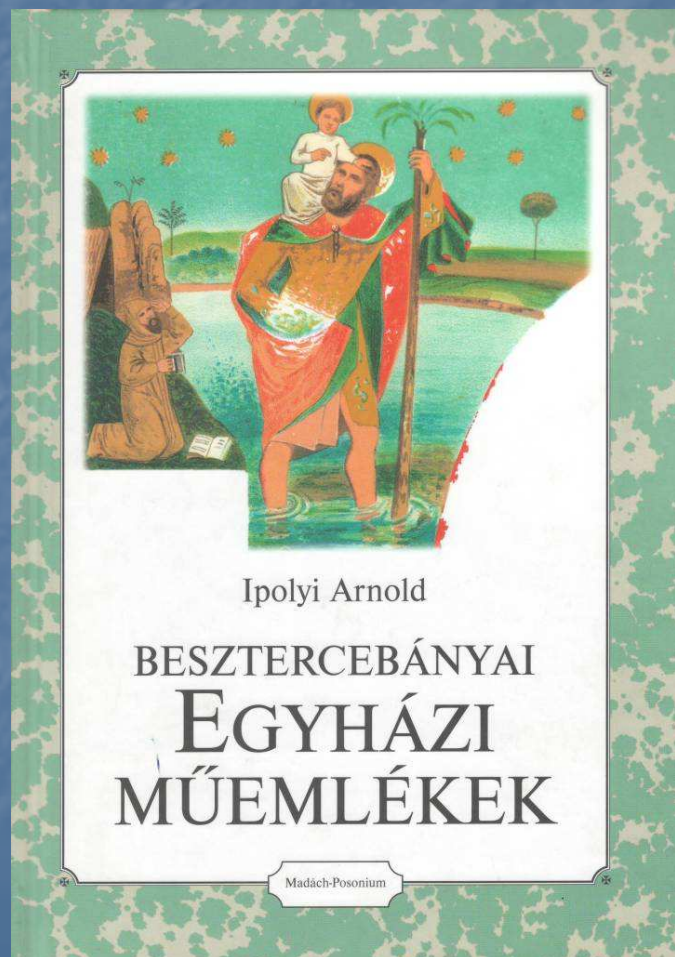
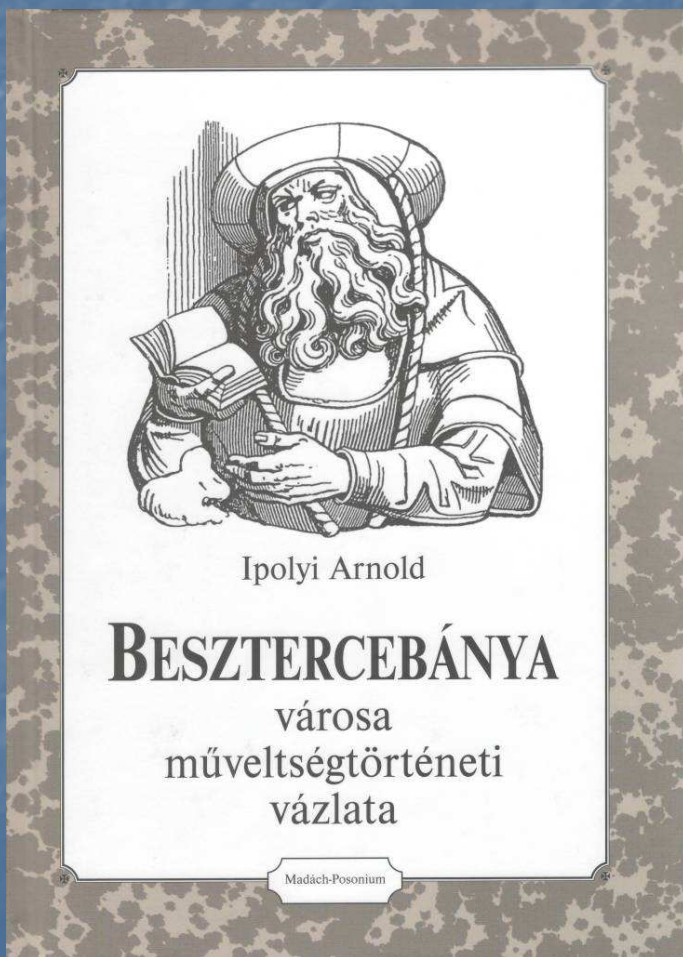

Ipolyi püspöki címere

**DEUS et
PATRIA
ISTEN és
HAZA**

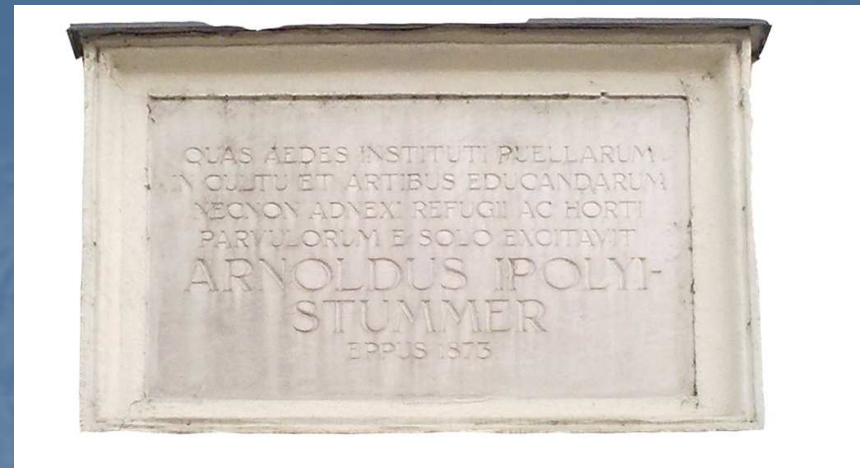

Besztercebányán is sokat tett az egyházért, a műemlékekért s a kultúráért általában. Megírta a város művelődéstörténeti vázlatát, műemlékeinek történetét.

**A város számára áldásos
hatással volt Ipolyi
püspöksége. Női
ipariskolát, szakipari
tanműhelyeket emelt,
különös gondja volt az
ifjúság lelki és szellemi
nevelésére.**

Besztercebányán a Szent Erzsébetnek szentelt templom oldalán újonnan épült nőtanodán a falba helyezett fehér márványlapon a következő latin nyelvű felirat áll:

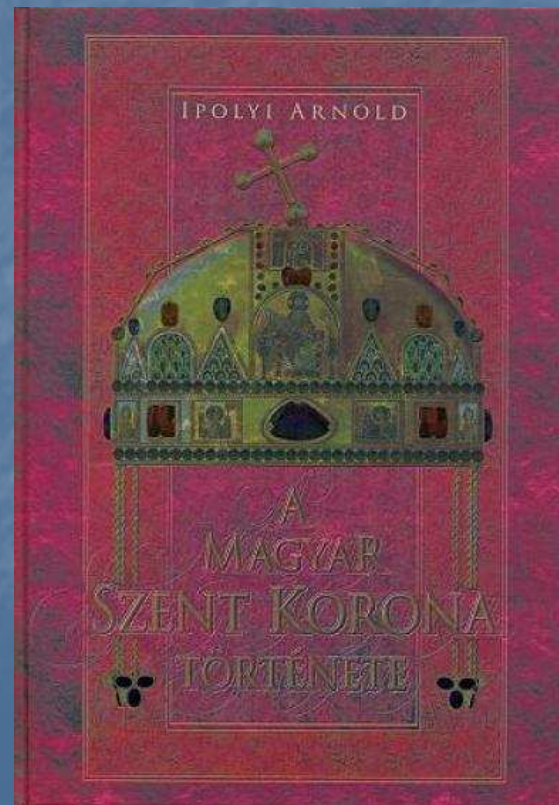
„A nőnevelésnek emelte e házat mint katolikus leánytanodát, női kézimunka-iskolát, nevelőintézetet, kisdédóvót és gyermekkertet alapjából és sajátjából **Ipolyi-Stummer Arnold** püspök 1873”

1880-ban Ipolyi Arnold vezetésével egy bizottság vizsgálta meg a Szent Koronát és a koronázási jelvényeket

Ipolyi Arnold püspök rekonstrukciója a vélt István-koronát ábrázolja

A magyar Szent Korona és a koronázási jelvények története és műleírása c. műve először 1886-ban Budapesten jelent meg a Magyar Tudományos Akadémia kiadásában

1886-ban nagyváradi püspökké
nevezték ki Ipolyit

A nagyváradi püspöki palota

Ipolyi Arnold
szobra a
nagyváradi
székesegy-
házban

Ipolyi Arnold 1886. december 2-án halt meg Nagyváradon

**Teste a
nagyváradai
székesegyház
kriptájában
nyugszik**

**Szívét
Besztercebányán
a Nagyboldog-
asszony-
templom Szent
Borbála
kápolnájában
helyezték el**

Végrendeletében gyűjteménye együtt tartásáról rendelkezett, hogy a nemzet kultúrájának része maradjon. Régi képgyűjteménye az esztergomi Keresztény Múzeumban található.

**A gyűjtemény
többi része
Budapesten a
Szépművészeti
Múzeumban
található**

Ipolyi gyűjteményének néhány darabja:

Ipolyi gyűjteményének néhány darabja:

Ipolyi gyűjteményének néhány darabja:

Ipolyi gyűjteményének néhány darabja:

**„A népről, mely múltja emlékeit
nem képes méltányolni, amely
azokat nem ismeri,
jelentőségöket nem érti,
művészetöket nem képes többé
élvezni, el lehet mondani, hogy
nem ismeri múltját, sem eredetét
és fejlődését. Nem bírja annak
folytonosságát, nem ismeri saját
magát.” (Ipolyi Arnold)**